

16. Szeptycki A. Poland-Ukraine Relations / Andrzej Szeptycki // UNISCI Journal. – 2016. – S. 57–76.
17. Waszczykowski W. Bezpieczna Polska / Witold Waszczykowski // Myśląc Polska. – 2015. – S. 78–80.

Pavliuk Aliesia. Changes of Political Relations Between Poland and Ukraine Caused by the Impact of the Revolution of Dignity. The objective of the article is to determine how The Revolution affected on political relations between Poland and Ukraine. Event analysis as a part of explicative method enables the researcher to understand if Maidan events in 2013–2014 had an impact on the current situation between the two countries. Statistical method provides the most accurate data to operate. Application of situation analysis, including methods of observation, document analysis and comparison, to help investigate the cause of changes in political relations between Poland and Ukraine. The aim of the research is determination of the activities in which there are changes that affect political relations between Poland and Ukraine. Summarizing, it is possible to notice that Poland since the beginning of the independence of our country strongly supported European direction of Ukraine's Policy. However, it faced with unpredictable circumstances, which are not only the EU dependence on Russian gas, but also its own society that disagrees to consider historical questions outspent. Of course, for Ukraine such change of the political attitude of Poland were untimely. However, these events push her on the way of search new allies among countries from the West and make a thoroughly implement reforms towards the EU. Therefore, the practical meaning of this article, consider not only the idea of the existence of political change in relations between Poland and Ukraine, but also the need for partial reconsideration of the foreign policy of our country and seeking additional allies among the other member states.

Key words: Dignity revolution, Poland, Ukraine, EU, international relations, politics.

Павлюк Алесья. Постоянность и изменения политических отношений между Польшей и Украиной, вызванные последствиями Революции достоинства. В статье рассмотрены изменения в политических отношениях между Польшей и Украиной, вызванных Революцией достоинства. Отмечается, что Польша с начала независимости нашей страны всячески поддерживала европейское направление политики Украины. Однако ей пришлось столкнуться с непредсказуемыми для себя обстоятельствами не только со стороны ЕС, зависимо от российского газа, но и со стороны собственного общества, которое не соглашается считать исторические вопросы исчерпанными. Конечно, для Украины смена политического отношения Польши является достаточно несвоевременной. Однако эти события наталкивают на путь поиска новых союзников среди стран Запада, а также заставляют более тщательно проводить реформы на пути к ЕС. Поэтому практическим значением данной статьи является не только предоставление фактов наличия изменения политических отношений между Польшей и Украиной, но и необходимость частичного переосмысления внешней политики нашей страны и поиска дополнительных соратников среди стран-членов ЕС.

Ключевые слова: Революция достоинства, Польша, Украина, ЕС, международные отношения, политика.

Стаття надійшла до редколегії
12.01.2017 р.

УДК 327.57(4)

Ірина Патлашинська

Миротворча діяльність європейських організацій

Значне поширення нестабільності та збільшення кількості внутрішніх конфліктів у європейському регіоні сприяло процесу інституціоналізації миротворчої діяльності регіональних організацій. Зокрема, починаючи з югославської кризи, ОБСЄ значно розширила межі своєї діяльності й у відповідь на загрози миру та стабільності прийняла два основоположних документи: «Виклик часу змін» та «Раннє попередження, запобігання конфліктам і врегулювання криз (включаючи місії доповідачів і дії ОБСЄ з підтримки миру), мирне врегулювання спорів», які заклали механізми мирного розв'язання спорів, а в разі потреби – процедуру розгортання операцій для підтримання миру.

Поряд з ОБСЄ до миротворчої діяльності в Європі і навіть поза її межами долучаються Європейський Союз та Рада Європи. У 1999 р. держави ЄС домовилися про створення єдиних організаційних структур у сфері безпеки та захисту європейського континенту. Як наслідок, у 2003 р. прийнято Європейську стратегію безпеки (ЄСБ). Відповідно до Стратегії єдиною умовою проведення миротворчих операцій ЄС з військовим і цивільним персоналом є їхня відповідність Статуту ООН. Проте цей документ не передбачає колективної системи

безпеки. Тому в усіх документах ЄС щодо сфери безпеки вказано, що нова система в жодному разі не конкурент чи альтернатива НАТО, що важливе обов'язкове налагодження контактів, координація дій і т. д.

Інституціоналізація миротворчої діяльності на європейських теренах дає вже значні результати, але дієвих механізмів для проведення успішних самостійних миротворчих операцій власними силами так і не створено. Тому можна говорити про збереження впливу США (через відповідні структури НАТО) на європейську миротворчість і потребу подальшого практичного та теоретичного доопрацювання відповідних миротворчих механізмів.

Ключові слова: конфлікт, доктрина, міжнародна організація, ОБСЄ, Європейський Союз, війська, мир.

Постановка наукової проблеми та її значення. З початку 1990-х рр. на європейському континенті посилюються процеси нестабільності, внутрішні державні конфлікти з етнічними і релігійними витоками, тому ситуація змусила виробити стратегію запобігання, пошуку ефективних механізмів урегулювання конфліктів саме на регіональному рівні. Постала гостра потреба в розробці й практичному втіленні заходів та створенні відповідних інституцій задля підвищення безпеки цього регіону та унеможливлення появи нових, а також загострення та розширення меж уже наявних конфліктів. Можна сказати, що було розпочато процес інституціоналізації миротворчої діяльності, яка реалізувалася за участі регіональних організацій та внаслідок розробки безпекових концепцій регіону.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питаннями дослідження миротворчої діяльності європейського регіону займається чимало дослідників, зокрема О. Олександров, С. Білоцький, В. Максимов, М. Лаумулін, Е. Гросс, А. Шишло і Ф. Саїдов та ін. Також вивчення питання інституалізації миротворчої діяльності європейського регіону неможливе без аналізу відповідних першоджерел, розміщених на офіційних сайтах відповідних європейських організацій, присвячених питанням миротворчості, та виступів політичних діячів і президентів країн.

Мета й завдання статті. Враховуючи вагомий вплив європейського регіону на світовий правопорядок та мир, ставимо за мету проаналізувати основні доктрини та досвід інституалізації проведення миротворчих операцій різними європейськими інституціями.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Неперсичну роль в активізації миротворчої діяльності відіграла Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), оскільки основним напрямом її діяльності є безпекова сфера й урегулювання конфліктів у регіоні її дії. З часу підписання Заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі в 1975 р. до початку 1990-х рр. питання миротворчості в її діяльності майже не виникали. Тому особливо несподіваною для ОБСЄ стала югославська криза, яка спонукала до конкретних дій з розвитку й інституціоналізації механізмів миротворчості в межах Європи. Зважаючи на неї, на саміті ОБСЄ в Гельсінкі (1992) прийнято документ «Виклик часу змін» [18], що містив пакет рішень про створення антикризових механізмів, згідно з розділами VI і VIII Статуту ООН, із комплексом заходів щодо миротворчості. У документі «Раннє попередження, запобігання конфліктам і врегулювання криз (включаючи місії доповідачів і дії ОБСЄ з підтримки миру), мирне врегулювання спорів» (розділ III) зафіксовано готовність «зробити більш ефективним раннє попередження та врегулювання суперечок, підвищити їх дієвість і роль у запобіганні та розв'язанні конфліктів, що при потребі доповнювалося б операціями з підтримання миру» (п. 1) [18].

У документі вказано, що на першій стадії врегулювання криз діє механізм мирного розв'язання спорів, а в разі розростання конфлікту може бути проведена операція з підтримання миру. Рішення про її проведення приймає в ОБСЄ Рада міністрів закордонних справ (РМЗС) на основі консенсусу. ОПМ вимагає згоди зацікавлених сторін (п. 23), проводиться в разі конфліктів у державах ОБСЄ і між ними (п. 17), передбачає різні форми (місії спостерігачів, контролю й розгортання більших сил) та має такі цілі: спостереження й контроль за припиненням вогню й виведенням військ; надання підтримки у збереженні законності і порядку; надання гуманітарної, медичної допомоги та допомоги біженцям (п. 18). Тут ключовим є те, що ОПМ «не передбачають примусових дій» (п. 22). Це ніби відсікає військовий складник миротворчості, залишаючи в компетенції ОБСЄ функції спостереження, контролю та посередництва [18].

Після саміту в Гельсінкі ОБСЄ провела ще ряд самітів – 1994 р. у Будапешті, 1996 р. в Лісабоні й 1999 р. у Стамбулі, на яких теж прийнято низку важливих документів. Так, на Стамбульському саміті прийнято Хартію європейської безпеки [12], яка вказала на домовленість держав-учасниць «розвинути роль ОБСЄ в операціях з підтримання миру, більш чітко відобразити всеосяжний підхід

Організації до безпеки» й зазначила, що «ОБСЄ є регіональною угодою за змістом розділу VIII Статуту ООН, однією з основних організацій з мирного врегулювання спорів у її регіоні й одним з ключових інструментів раннього попередження, запобігання конфліктам, регулювання криз і постконфліктного відновлення» (п. 7 розділу II «Наші спільні основи») [12]. Тоді ж прийнято угоди про адаптацію Договору про збройні сили в Європі, підсумкову Політичну декларацію й модернізований Віденський документ про заходи довіри як основу подальшої співпраці. РФ зобов'язалася вивести війська з Грузії та Придністров'я, що так і не виконала.

Після 11-річної перерви 1 грудня 2010 р. провели сьомий (поки останній) саміт у м. Астані (Казахстан) [11]. Саміт ОБСЄ – вищий орган прийняття рішень, у межах якого глави держав та урядів установлюють пріоритети діяльності й курс на кілька років. Певних правил про частоту проведення зустрічей на вищому рівні не існує. Будь-яка держава може виступити з ініціативою про проведення саміту. Рішення про проведення такої зустрічі, як і всі рішення ОБСЄ, потім повинні бути прийняті консенсусом.

Саміт показав політичну волю глав держав подолати поляризацію в міжнародній політиці й взаємне відчуження в ОБСЄ, з питань стійкої безпеки на Євroatлантичному і Євразійському просторах, в Афганістані, у «заморожених» конфліктах. Президент Казахстану Н. Назарбаєв заявив про перехід до парадигми безпеки – єдиного простору співпраці в межах чотирьох океанів, від Атлантичного до Тихого і від Північного Льодовитого до Індійського [11]. В Астані учасники зустрічі підтвердили наміри, принципи й цінності ОБСЄ з Гельсінського акта та Паризької хартії для Нової Європи, інших документів Організації. Країни-учасниці зобов'язалися продовжити роботу в трьох вимірах ОБСЄ: нарощувати зусилля з урегулювання конфліктів і вогнищ нестабільності, захисту прав людини, розвивати діяльність ОБСЄ у відповідь на нові виклики безпеки. Саміт високо оцінили глави делегацій. Так, Генсек ОБСЄ М. П. де Брішамбо заявив, що рішення, прийняті в Казахстані, сприяють єдиній стратегії протидії спільним викликам і загрозам. Генсек ООН П. Гі Мун назвав головування Казахстану в ОБСЄ максимально успішним. А Держсекретар США Г. Клінтон зазначила, що саміт ОБСЄ засвідчив велику роль Казахстану в міжнародній спільноті [17].

Поряд з ОБСЄ до миротворчої діяльності в Європі і, до певної міри, за її межами дедалі активніше долучаються Європейський Союз та Рада Європи. Аналізуючи роль ЄС в інституціоналізації міжнародної миротворчості, слід зазначити, що це – потужна міжнародна організація, яка виступає важливим гравцем у європейській політиці та має значний вплив на рішення країн-членів. Успішною була участь ЄС в розв'язанні конфліктів у Шотландії, Каталонії, вирішенні курдського питання тощо. Основні проблеми миротворчої діяльності ЄС пов'язані із формуванням його європейської доктрини у сфері безпеки й оборони загалом.

У 1999 р. держави ЄС домовилися про створення Єдиних організаційних структур у сфері безпеки та захисту європейського континенту. На саміті в Кельні прийнято рішення про посаду Уповноваженого представника ЄС із зовнішньої політики і політики у сфері безпеки. Її посів колишній Генсек НАТО Х. Солана. У грудні 1999 р. на саміті ЄС у Гельсінкі глави країн ЄС вирішили створити сили швидкого реагування Євросоюзу, а в березні 2000 р. створили прообраз політичного та військового штабу цих сил у Брюсселі [8].

Підписання Гельсінської декларації 1999 р. про основні органи військової структури ЄС і формування збройних сил, про те, що рішення про виділення контингентів для проведення операцій кожна країна ЄС приймає самостійно, посилює процес інституціоналізації миротворчих дій ЄС [10, с. 3–4]. У 2001 р. на саміті в Лаакені вказано на здатність ЄС проводити операції з управління кризами [21]. У 2003 р. ЄС розробив Європейську стратегію безпеки (ЄСБ) «Безпечна Європа у світі, який має стати кращим» [2]. Її схвалили глави держав і урядів ЄС, заявивши, що Європі потрібні такі МО, режими й угоди, які б ефективно протидіяли загрозам міжнародному миру й безпеці. Це перший стратегічний документ ЄС щодо зовнішньої політики: допомоги у справах розвитку й торгівлі, забезпечення демократії та прав людини, дипломатії і питань оборони.

Завдання узгодження політики ЄС і правових зобов'язань – компетенції одного з головних інститутів ЄС, у складі глав держав і урядів – Ради міністрів ЄС. У процесі планування і проведення миротворчих операцій ЄС виявляє особливу обережність, конкретизуючи правові зобов'язання під час здійснення міжнародних миротворчих операцій (ММО). Рада приймає різні політичні і правові документи, які регулюють порядок дій миротворчих сил та поведінку персоналу в ході будь-якої ММО.

Основною умовою проведення миротворчих операцій ЄС із військовим та цивільним персоналом є їхня відповідність Статуту ООН. У ЄСБ вказано, що «ЄС покликаний надавати підтримку ООН у її боротьбі з загрозами міжнародному миру і безпеці. ЄС убачає свій обов'язок у посиленні співпраці з ООН у справі надання допомоги країнам, що подолали конфлікти, в інтенсифікації підтримки ООН у випадках термінових заходів щодо вирішення кризових ситуацій» [2]. Документ задекларував, що «фундаментальною основою міжнародних відносин є Хартія ООН. Основний обов'язок щодо підтримки миру у світі й забезпеченню міжнародної безпеки покладено на РБ ООН. Пріоритетна мета Європи – посилення ролі ООН, забезпечення її необхідним для реалізації покладеної на неї відповідальності і для її ефективної діяльності» [2]. Міжнародні миротворчі операції ведуться на основі запрошення сторони, яка приймає; мандата ООН; посилення на норми міжнародного права, що санкціонує певні дії [3, с. 58].

Утілення в життя проекту Європейської політики безпеки та оборони (ЄПБО) змусило ЄС і США шукати баланс інтересів для забезпечення безпеки Європи. Суть компромісу в тому, що США утримують європейську активність у напрямі атлантизму й знижують її конкуруючий потенціал при збереженні лідерських позицій, мають вагомий мотив для тиску на союзників задля їх більшого внеску в НАТО. Європейці отримали можливість зрушити американський бар'єр у розвитку власного співробітництва в справі безпеки й оборони, уникнувши при цьому розмивання ролі США в Європі.

Нині відхід контингенту США з Європи небажаний для ЄС, оперативний потенціал ЄПБО ще не створений, хоч це планувалося на 2007–2012 рр. [20]. ЄС здійснює лише обмежені в часі й силі операції. Тому в усіх документах ЄС щодо сфери безпеки вказано, що нова система в жодному разі не конкурент чи альтернатива НАТО, що важливе обов'язкове налагодження контактів, координації дій, поглиблення співпраці по лінії НАТО – ЄС [6, с. 5]. Загроза тероризму і його розмірів вимагали активних зусиль ЄС з підтримки миру й безпеки в Європі. В Амстердамському договорі як одну з цілей європейської співпраці визначено забезпечення громадянам ЄС підвищеного рівня захисту основних прав і свобод у межах спільного простору свободи, безпеки й законності. Поставлені завдання вимагали конкретної програми розвитку співпраці країн ЄС, у т. ч. в межах Європолу. У відповідь на терористичні акти 11 вересня 2001 р. ЄС уже через 10 днів схвалив «План дій» про глобальні цілі та заходи для боротьби з тероризмом: загальні стандарти кримінально-правової кваліфікації тероризму, введення європейського ордеру на арешт, боротьбу з корупцією і фінансуванням тероризму, обмін інформацією, співпрацю органів, відповідальних за дотримання безпеки [22].

Миротворчі місії ЄС поділені на військові й цивільні. З 2003 р. їх проводили на трьох континентах – у Європі, Африці й Азії. За цей період ЄС розгорнув 23 цивільних і військових місії у відповідь на різні кризові ситуації, від підтримання миру в постраждалій від цунамі провінції Ачех до захисту біженців у Республіці Чад і боротьби з піратством біля берегів Сомалі та Африканського Рогу. Роль ЄС щодо забезпечення безпеки розширюється [13].

Отримавши схвалення Ради ЄС, спільнота може здійснювати операції швидкого реагування з використанням двох діючих одночасно одиночних бойових груп чисельністю по 1500 осіб. П'ятнадцять місій уже завершено. Наприкінці 2016 р. тривало ще 16 операцій, зокрема громадянська місія в Косові, операція прикордонної допомоги Молдові й Україні, місія спостерігачів у Грузії. Персонал останньої, розпочатої 2008 р., включає 200 спостерігачів, її бюджет – 26,7 млн євро. Місія допомоги Молдові й Україні діє з 2005 р. У її складі майже 100 експертів із країн ЄС і 126 місцевих фахівців. Бюджет склав 21 млн євро [7]. Пріоритетні завдання досягнення миру й безпеки ЄС виконував на Балканах, де розв'язував гострі міждержавні й етнічні конфлікти. Є дві форми інституціональної діяльності в її ММО: 1) укладення двосторонніх угод із державами про зміцнення зв'язків та надання допомоги в підтримці миру й безпеки; 2) використання інститутів ЄС для досягнення миру в регіоні.

Так, у червні 2008 р. Боснія підписала угоду про зміцнення зв'язків із ЄС, реформування правоохоронної системи Боснії за нормами ЄС, зміцнення безпеки й миру в державі. Для розбудови миру інститути ЄС діяли і в Косові. ЄС прийняв рішення про розгортання громадянсько-поліцейської місії ЄС ЕУЛЕКС і направив місію із 1,8 тис. осіб, у т. ч. майже 1,5 тис. поліції. Цей захід схвалили на зустрічі глав держав і урядів ЄС–27 у Брюсселі [19]. За задумом місія мала замінити місію ООН. Утім із рішенням ЄС не погодилися Сербія, Росія та Кіпр, які вважали її нелегітимною через те, що Резолюція № 1244 РБ не передбачала відправки в Косово цивільно-поліцейської місії ЄС. Лише 26 листопада 2008 р. РБ визначила формат міжнародної присутності місії EULEX, за яким

у сербських районах Косова місцеві органи мали співпрацювати з ООН у рамках Резолюції РБ, що підтвердило територіальну цілісність Сербії [4, с. 120]. Авторитет ЄС зростає, він щораз активніше залучається до діяльності з підтримання миру і на інших континентах, зокрема до ММО в Африці.

Зазначимо, що ЄСБ у редакції 2003 р. розроблено в жорстких суперечках у ЄС, викликаних різними підходами країн-членів до участі у війні проти Іраку. Тож її схвалення – результат хиткого компромісу між «старими» і «новими» членами ЄС. Це зумовило низку недоліків ЄСБ, прояв яких не дав змоги документові стати провідним чинником формування та реалізації ЄС ефективної політики у сфері безпеки й оборони. Спроби окремих політиків переглянути ЄСБ були невдалі через побоювання, що дебати породять розбіжності, особливо щодо РФ, які загострив російсько-грузинський конфлікт 2008 р. [15].

Основна недосконалість ЄСБ 2003 р. – оборонне будівництво. Документ не передбачав колективної системи безпеки (КСБ), спрямовуючи зусилля ЄС на протидію новим загрозам, створенню безпекового оточення ЄС і підтримання міжнародного порядку. У 2004 р. ЄС прийняв рішення про механізми швидкого реагування, бойові тактичні групи для локалізації й вирішення конфліктів у різних регіонах світу: в Африці, Європі та на пострадянському просторі. Планували створити групи по 1500 осіб, кожна з яких була б у своїй країні і яку за рішенням органів ЄС перекидали б у зони конфлікту. Проблема полягала в скороченні військових бюджетів держав ЄС і брак техніки для передислокації контингенту. Втім до завдань цих миротворчих сил входила лише участь у конфлікті на перших етапах, до формування певних контингентів ООН [16].

Недосконалість ЄСБ викликала дискусії в ЄС про потребу підготовки нового варіанта документа для виправлення недоліків чинного. Крім того, його потреба пов'язана із зовнішніми (різка зміна військово-політичної ситуації у світі та поширення глобалізаційних процесів) і внутрішніми факторами (дія Лісабонської угоди, ліквідація суперечностей країн-членів про ставлення до подій в Іраку й відносин із РФ). Компромісне рішення полягало в наданні повноважень Верховному представнику з європейської політики безпеки й оборони Х. Солані для підготовки доповіді про заходи забезпечення реалізації ЄСБ. У 2008 р. ЄР ухвалила Доповідь «Забезпечення безпеки у світі, що змінюється». Цей документ не замінив ЄСБ, а зміцнив її. «У сучасних демократіях, – зазначено в ньому, – де ЗМІ і громадська думка відіграють вирішальну роль у формуванні політики, масова зацікавленість надзвичайно важлива для підтримки нашої активності за кордоном. Ми залучаємо поліцію, експертів у сфері права і солдат у нестабільних зонах у всьому світі. Уряди, парламенти й інституції ЄС зобов'язані повідомляти, як ці дії сприяють безпеці в країнах» [14].

Поява ЄСБ сприяла інституціоналізації політичних механізмів реалізації безпекової й оборонної політики Європи. Вона містить перелік рекомендацій для розвитку реальної співпраці в контексті спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС щодо проблем поширення зброї масового знищення. Стратегія стала потужним стимулом розвитку європейської політики безпеки й оборони, сприяла розробці революційного Лісабонського договору, який 1 грудня 2009 р. остаточно ухвалили глави держав та урядів ЄС [9]. Договір уніс певні зміни до Європейської політики безпеки й оборони, яка після цього отримала назву Спільної політики безпеки та оборони [1]. Серед нововведень, закріплених у тексті Лісабонського договору, особливу увагу слід звернути на такі положення.

По-перше, вихід за межі Петерберзьких завдань, що передбачали участь ЄС у військових і цивільних операціях, не обмежуючись лише гуманітарними, рятувними, миротворчими місіями й операціями для врегулювання криз, у т. ч. й операціях для відновлення миру: колективні заходи для роззброєння, надання військової допомоги та консультацій, запобігання конфліктним ситуаціям та заходи з постконфліктної стабілізації. По-друге, принцип колективної оборони, яким визначено, що розвиток спільної зовнішньої й безпекової політики ЄС та позитивні зрушення у сфері спільної оборонної політики поступово приведуть до утворення СКБ. По-третє, принцип солідарності в разі атаки терористів чи техногенної катастрофи, що передбачає надання колективної допомоги державі, яка стала об'єктом атаки чи жертвою техногенної катастрофи.

У результаті цих договорів, ініціатив і домовленостей, уже з 2003 р. ЄС провів низку військових і цивільних операцій, спираючись на свої можливості, військовий і технічний потенціал НАТО: місію в Македонії «Concordia», військову операцію ЄС «ALTHEA» та поліцейську місію ЄС «EUPM» у Боснії і Герцеговині, військову операцію ЄС у ДПК «ARTEMIS» тощо.

Висновки. Отож, зважаючи на майже 20-річний досвід участі різноманітних європейських організацій у здійсненні миротворчої діяльності, можна говорити, що цей досвід вже достатньо інституціоналізований та формалізований. Європейські установи прагнуть проводити активнішу й узгодженішу зовнішню політику та політику у сфері миротворчої діяльності, створювати відповідний їхній світовий ролі військовий і політичний потенціал, бути здатними до проведення операцій різного типу за своїми географічними межами. Наприклад, за внесок у збереження миру Євросоюз у 2012 р. став лауреатом Нобелівської премії миру. За словами глави комітету Т. Ягланда, рішення ухвалили одноголосно [5].

Джерела та література

1. Александров О. Щодо перспективи розробки нової редакції Європейської стратегії безпеки : аналіт. зап. [Електронний ресурс] / О. Александров. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/446/>
2. Безопасной Европы не будет без Украины. Главы украинского и польского оборонных ведомств провели совместную встречу [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.tsn.ua/svit/bezopasnoyevtopy-ne-budet-bez-ukrainy-ministr-oborony-polshi-54408_2.html
3. Білоцький С. Д. Міжнародно-правове регулювання миротворчої діяльності ЄС / С. Д. Білоцький // Порівняльно-правові дослідження. – 2009. – № 2. – С. 56–61.
4. Гросс Е. Будущая политика ЕС в области безопасности и обороны: взгляд из Брюсселя / Ева Гросс // Какими станут внутренние и внешние политики ЕС в результате вступления в силу Лиссабонского договора : материалы Междунар. конф., проведенной в МГИМО (У) МИД России (22 февр. 2008 г.). – М. : Аксиом, 2008. – С. 118–122.
5. Євросоюз став лауреатом Нобелівської премії миру-2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dw.com/uk/-2012/a-16301546>
6. Иванов О. Россия и НАТО: точка невозврата / Олег Иванов // Обозреватель-Observer. – 2015. – № 1. – С. 5–16.
7. Крупнейшие миротворческие операции международных организаций [Электронный ресурс] // Коммерсантъ. – 2015. – 6 февр. – Режим доступа : <http://www.kommersant.ru/doc/2663072>
8. Лаумулин М. Т. ЕС как новая геополитическая сила: проблемы европейской и международной безопасности [Электронный ресурс] / М. Т. Лаумулин. – Режим доступа : <http://kisi.kz/ru/categories/geopolitika-i-mezhdunarodnye-otnosheniya/posts/es-kak-novaya-geopoliticheskaya-sila-problemy-evropeysk>
9. Лісабонський договір та юридичне закріплення спільної зовнішньої політики і політики безпеки ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://justinian.com.ua/article.php?id=3567>
10. Максимов В. Военная политика Европейского Союза / В. Максимов // Зарубежное военное обозрение. – 2005. – № 9. – С. 2–8.
11. Назарбаев и Медведев обсудили подготовку к саммиту ОБСЕ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kaz-news.info/2010/11/nazarbaev-i-medvedev-obsudili-podgotovku-k-sammitu-obse/>
12. ОБСЕ. Стамбульский документ 1999 г. Хартия Европейской безопасности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.osce.org/ru/mc/39573?download=true>
13. Общая внешняя политика и политика безопасности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://eeas.europa.eu/delegations/russia/key_eu_policies/common_foreignsecurity_policyindex_ru.htm
14. Отчет о внедрении Европейской стратегии безопасности «Обеспечение безопасности в изменяющемся мире» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/081205_RUESS_Report%
15. Палій О. Російсько-грузинська війна: як не стати наступними [Електронний ресурс] / О. Палій // Українська правда. – 2008. – 15 серп. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/articles/2008/08/15/3524536/?attempt=1>
16. Саидов Ф. Об активизации Европейским Союзом оборонной политики / Ф. Саидов // Зарубежное военное обозрение. – 2004. – № 6. – С. 27–29.
17. Саммит ОБСЕ в Астане [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.akorda.kz/ru/national_projects/obse-2010_1338973041
18. СБСЕ. Хельсинкский документ 1992 года «Вызов времени перемен» [Электронный ресурс]. – Хельсинки, 1992. – Режим доступа : <http://www.osce.org/ru/mc/39534?Download=true>
19. Шишло А. РІА Новості / А. Шишло. – 2008. – 15 дек.
20. Crigler T. F. The Peace-Enforcement Dilemma [Electronic resource] / T. F. Crigler. – Access mode : www.dtic.mil/doctrine/jel/jifq_pubs/jfq1002.pdf
21. European Security and Defence Policy. The First 10 Years (1999–2009) [Electronic resource]. – Access mode : http://www.iss.europa.eu/uploads/media/ESDP_10-web.pdf
22. Historical Archives of the European Union – Исторический документальный архив Европейского Союза [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.iue.it/ECArchives/EN/>

Patlashynska Iryna. Peacekeeping of European Organizations. Significant spread of instability and increased number of internal conflicts in the European region contributed to the process of institutionalization of regional peacekeeping organizations. In particular, since the Yugoslav crisis, the OSCE has significantly expanded its operations in response to threats to peace and stability, adopted two fundamental documents: “Challenge of Change” and “Early warning, conflict prevention and crisis management (including mission speakers and actions of the OSCE peacekeeping), peaceful settlement of disputes”, which laid the mechanisms for the peaceful settlement of disputes and, if necessary, the procedure of deploying peacekeeping operations.

Along with the OSCE to peacekeeping in Europe, and even beyond, involved the European Union and the Council of Europe. In 1999, EU member states agreed to establish a unified organizational structures in the security and defense of the European continent. And as a consequence, in 2003 was adopted a European Security Strategy (ESS). According to the Strategy, the only condition of EU peacekeeping using military and civilian personnel is their compliance with the UN Charter. However, this document does not provide for collective security. Therefore, in all EU documents concerning the security sector, stated that the new system is in no way a competitor or alternative to NATO Obligatory important networking, coordination, etc.

The Institutionalization of peacekeeping on European territory are giving significant results, but effective mechanisms for successful independent peacekeeping operations on its own are not created. So you can talk about preserving US influence (through the establishment of NATO) to European peacemaking and the need for further practical and theoretical elaboration of relevant peacekeeping mechanisms.

Key words: conflict, doctrine, international organization, OSCE, The European Union, the army, the world.

Патлашинская Ирина. Миротворческая деятельность европейских организаций. Широкое распространение нестабильности и увеличение количества внутренних конфликтов в европейском регионе способствовали процессу институционализации миротворческой деятельности региональных организаций. В частности, начиная с югославского кризиса, ОБСЕ значительно расширила границы своей деятельности и в ответ на угрозы миру и стабильности приняла два основополагающих документа: «Вызов времени перемен и «Раннее предупреждение, предотвращение конфликтов и урегулирования кризисов (включая миссии докладчиков и действия ОБСЕ по поддержанию мира), мирное урегулирование споров», которые заложили механизмы мирного разрешения споров, а в случае необходимости – процедуру развертывания операций по поддержанию мира.

Наряду с ОБСЕ к миротворческой деятельности в Европе и даже за ее пределами приобщаются Европейский Союз и Совет Европы. В 1999 г. государства ЕС договорились о создании единых организационных структур в сфере безопасности и защиты европейского континента. И, как следствие, в 2003 г. была принята Европейская стратегия безопасности (ЕСБ). Согласно Стратегии единственным условием проведения миротворческих операций ЕС с использованием военного и гражданского персонала является их соответствие Уставу ООН. Однако данный документ не предусматривает коллективной системы безопасности. Поэтому во всех документах ЕС относительно сферы безопасности указано, что новая система ни в коем случае не конкурент или альтернатива НАТО, что важно обязательное налаживание контактов, координация действий и т. д.

Институционализация миротворческой деятельности на европейской арене дает уже определенные результаты, но действенных механизмов для проведения успешных самостоятельных миротворческих операций собственными силами так и не создано. Поэтому можно говорить о сохранении влияния США (через соответствующие структуры НАТО) на европейское миротворчество и необходимости дальнейшей практической и теоретической доработки соответствующих миротворческих механизмов.

Ключевые слова: конфликт, доктрина, международная организация, ОБСЕ, Европейский Союз, армия, мир.

Стаття надійшла до редколегії
17.01.2017 р.

УДК 323:316.75(4)

Микола Пікула

Європеїзм як ідеологія об'єднання Європи та його структура

У статті проаналізовано ідеологічні складники європейської політичної свідомості. Аналізуючи європейську політичну свідомість, автор надає пріоритет ідеології європеїзму, який визначає як ідейно-політичну течію, що обґрунтовує економічне та політичне об'єднання країн Європи на основі історичної, соціальної та духовної спільності її народів. Тут зазначається, що європеїзм диференціюється на окремі складники, що

© Пікула М., 2017